

הלכות חל המועד סימן תקלג

תקלג מלאכות המותרים בחל המועד, ובו ה' סעיפים:

באר הגולה ד

א *מתוך לטחון קמח (א) לצרף המועד (ב) אפלו (ג) כגון מלאכתו במועד, (ג) ולקץ עצים מהמקור, ולהטיל שָׁבֵר, בין של תמרים (ד) בין של שעורים, לצרף המועד; וְשֵׁלָא לְצֵרֶף המועד (ו) אסור. מיהו, אין צריך לצמצם, אלא עושה בתרוחה ואם יתיר יתיר. (ה) באבל לא (ו) יצרים לטחון או לעשות (שכר) (ז) יותר בכונה, או אם יש לו קמח (או שכר ושן) לא יצרים (לעשות אחר) (ז) ויאמר מנה אני רוצה, אבל אם יש לו להם מתר לטחון (לפת), דפת חמה עדיף, (והוא הדין (ז) (ח) בשכר אם החדש (ט) *עדיף, בלא הערמה (י) *שרי (הסגיד ע"ה): **ב** *מתר

באר היטב

ישאל יתיה קסיעה מה המסע אין בו ממש מקרי כיון דהא"י יכול לעשותו כלי סיוע ישאל, ביה יתקבץ סימן ז' (א) יצרים, ואם יצרים מתר לאכלו, ע' סימן תקג, מ"א: (ז) בשכר, ובחסים ובכל דבר, מ"א, וכ"ס י"א, ע"ש:

(ב) כגון. דצריך אפילו לא גזרו פנ מלאכתו: (ג) אסור. במקומות שעושין מחנה בימי שחר ששופין בירות ויש להם רוח הרבה יש מקום להחיר ולפן תגזרו לעניים כיון שהם אינם עושים מלאכה בעצמם רק ע"י א"י, ואפלו

משנה ברורה

* עדיף, בלא הערמה. עין במשנה ברורה שכתבנו יודע דיש פוסקים וכו' ואין למחות למי שרוצה לטמף אסכתה ז"ל, וידי דעת הפוסקים ואלה האלה בזה בשם הרמב"ם והרא"ב, ועל כן יש להקל לצרף בין שרף בחל המועד, דהיינו שפשימין היי"ש שרף ביוזם ומסיקין פתחים ורחימין היי"ש שרף ועולה דרך קנים והקנים יענינו במים אשר ידלו בכלי מן הצד, ועוד כשה מלאכות שיש קנה, אפלו הכי מתר פשיטתו הישראלים קצת מהן בחל המועד, כיון דהפגן אבדכם סבירא לה דגם בשכר מתר להערים כשיש לו שכר ושן, ואף בשכר אינו טוב לשנותו כל כך במהרה מסדש ולא שרף צריך המועד כל כך, ובין שרף יכול מתר לשנות, ואם ניקא המלאכה חל המועד היא מדרבנן כדפי' מתר להערים⁽¹²⁾, ואף אם ניקא דאסור מראובי'תא, אפשר גם כן לא אסור רק בהערמה הנכרת וכן לא נזכר ונשובת שרי' מהדרוא ג ח"א סימן יט. אכן בפר"מ גורדים משמע, דלמאן דאסור מלאכה חל המועד אסור מדאורוקא אין להקל אף בהערמה שאין נפרת, ושן לעיל בסימן תקל בבאר הגולה, ועל כן הנכון להתנהג כמו שכתב בבאר היטב בשם תשובת בית יעקב, עין שם: * שרי. עין במשנה ברורה שכתבנו, דאף לדעת הפוסקים המתירים בהערמה,

א (א) לצרף המועד. שאין לו קמח בביתו, ואפלו יכול לקנותו או לשאל מחבורו, ובדלקמן בסימן תקלו סעיף טו. והוא הדין (ב) דגם שאני מלאכות? יכול לעשות בכגון זה⁽⁸⁾, דהיינו קוצר הבורד וכד', וכמבאר שם בסעיף הנ"ל: (ב) אפלו כגון מלאכתו. רוצה לומר, שהיה יכול לתמן מערב יום טוב, ומדעתו היתיר דבר זה לעשותו בחל המועד, דבכמה (ג) מקומות מתמירין פנה, אבל בצרכי אבל לא החמירו פנה⁽⁶⁾: (ג) ולקץ עצים. להשיק (ג) פנורו, ובדמסים פנורו. וענין לעיל בסימן תקא סעיף קטן ח במשנה ברורה מה ששינוף לענינתו⁽⁶⁾: (ד) בין של שעורים. הא"י אסור מרבקה: (ה) אבל לא יצרים לטחון וכד'. ואם בעל השקנה (ד) אינו רוצה לטחון שעור מועד, יכול לטחון אפלו הרבה, ולא הרי כמבאר להחתי, שגרי טוחן המותר בשביל אותו מועד שהוא צריך: (ו) יותר בכונה. ואם יצרים, (ה) מתר בדיעבד, כיון שאוכל על כל פנים קצת מן הקמח⁽⁸⁾ או מן השכר, וכמו שפסק המחבר לעיל בסימן תקג סעיף א ב"י האי גונא, ומיהו, להמקשרים שפרשו (ו) שם דנזקא בהויז אבל בהערים אסור אף בדיעבד, (ו) אפשר דהוא הדין הכא אסור⁽⁹⁾: (ז) ויאמר מנה אני רוצה. ואף על פני שאוכל מנה שטוחו, (ח) מפל מקום הערמה היא, שגרי אין צריך לנהג⁽¹⁰⁾: (ח) בשכר. וכן בחטים ושעורים וכי האי גונא אם יש לו קמח מהם שאינו יפה כל כך, מתר לטחון אחרים שיפים יותר מהם: (ט) עדיף, בלא הערמה. רוצה לומר, שבעצמת החדש עדיף (ט) ואינו מתפתן להערמה. וידע, (י) דיש פוסקים שסומכים להקל בהערמה דיש לו ישן ואומר בשכר תיש אני רוצה, ושוחה גם מן החדש, (יא) ואין למחות למי שרוצה לסמך אסכתו זו, (יב) ומפל מקום יש שכתבו דגם פוסקים אלו אינם מקלים (יג) אלא פנה דאין הערמה נכרת, שאין הכל יודעים שיש לו שכר ושן, אבל לא בטוחן חטים או עושה שכר ומערים לעשות יותר אלא אחר יום טוב⁽¹¹⁾, (יד) שהכל רואין שהוא טוחן הרבה בדרך שהוא טוחן בחל: (י) שרי. ק"ב הח"י אדם: נראה לי דאפלו יש לו פת נקה (טו) מתר לאפות פת בדרך

שער הענין

(ב) אלא דיש פוסקים שכתבו ובעושה הרבה מלאכות לא המירה⁽⁴⁾ אלא בכרי מחזרו, ונתבאר לקמן בסימן תקלו סעיף טו: (ג) ולקץ סימן תקלו סעיף א: (ג) וגם בזה אפלו כגון מלאכתו במועד לית לו בה, וכדמבאר במועד ל"ה, וכמו שדמו הגריא בבאורו, ונתבאר עוד בפוסקים דלא המירו לקץ עצים אלא בשצריך להם גופא, אבל בשצריך רק לנסות אסור: (ד) ריטב"א, ומובא בחי"א אדם: (ה) מגן אברהם, ודעתיה דהו"א אחרונים: (ו) עין שם במשנה ברורה סעיף קטן י: (ז) ואף שיש לומר חל המועד קלא וכלי עלטא שרי, לכאורה אין נראה לחלק, שהרי מדברי רש"י בסוגן פולעריטן ברבור המתחיל זאם שחך, שכתב ואם היתיר מתר לאסור המועד, משמע דבלבד שלא יצרים דקאמרה הפריטא הוא גם כן לענין אחר המועד דאם יצרים אסור, אם לא דנצרך דעת הרמב"ם דעקר הערמה שרי. אמנם גם הרמב"ם לא קאמר אלא אהיה דשכר חדש שאומר בזה אני רוצה ומשום דלא מוכח מלמא, מה שאין כן הכא דמוכח שפיר, וכמו שכתב בעל מגדולינו ועוד איזה אחרונים, והפרוש פתב הרמב"ם שאינו טוחן אלא בקרי צדוק, ובפרט דהנהיג גרע יותר מהיא דסימן תקג, דהתם על כל פנים כמשל בכתבאחר, ולא כן הכא בשופך לתוך בים של טחינה כשה פועמים, ובשביל צרכי הלא די בשפיכה ראשונה כבר, אס"פ הוא טוחן בהדא שלא לצרף המועד, דאפשר דבענינו טורי שפיר שלא שפך רק פעם אחד אלא שהוא יותר מכדי צדוק, וצריך עיון בכל זה: (ח) כן משמע בגמרא, דלמאן דאסר הערמה גם באופן זה אסור: (ט) כן מוכח מהשגות הראב"ד וכן כתב בטהר שלום דגם כזה אם מתכוון רק להערמה כדי להחמיר אסור: (י) עין מגן אברהם ואלה נבה ותיקרי משה ונתיר שלום, וצ"ע במגדולינו: (יא) שכן הוא דעת הרמב"ם והראב"ד, והסכים עמם מגן אברהם ואלה נבה, ואפלו אם החדש הוא רגוע, כן פתב הגרי"א וכן פתב בגמרא שלום: (יב) והגדולינו, וכן מצד הפ"ח ונתמרי משה ותיקרי מגדולינו: (יג) וכן בזה ה"ל קמח ובצרים לטחון קמח אחר, אפילו דאסור אף לדעת הרמב"ם והראב"ד, דמה לי קמח זה או קמח אחר, אם לא והקמח תיה מתבואה ושנה היכול להערים ולומר דרוצה לטעם מתבואה חדשה, וכעין הדין דשכר, ואם באמת ימים יתיר, לכלי עלטא שרי: (יד) עין באור הגולה: (טו) ונראה טעמו, כיון דאינו רוצה לאכל מפח נקה בחל המועד נחשב כאין לו, דוקיא דקמח לן לענין כונה אם נזכר לפניו פת חטים ופת שימון ואין דעתו לאכל מפת חטים דשרי לברך לכתחלה אפת שימון [אבל אין לומר ששעמלו ממש דכיון דהוי להם אחר לא מנכרין מלתא, דומיא דמתיר הרמב"ם להערים לענין שכר חדש אפלו אם החדש הוא גרוע, הכל זה אינו אלא לדעת הרמב"ם, אבל השליחין צריך אינו מקל בזה]. ועוד אפשר ששעמלו, משום דקיום טוב גופא דעת הרשב"א להקל בכל גזרי, עין בבית יוסף סימן תקו בסופו, אלא שאנו נקטין דעת תוספות וראש שם, ולענין חל המועד יש לטמך להקל: אכן מלשון שלחן צדוק שכתב דפת חמה עדיף, משמע דהתרא הוא משום דעדיף, ויש לדחות דהתם הלא התקם אסור הוא ונתבאר חל המועד, והוא חל המועד, וכל כך פת הדראה ומחמין אלא שאמין פת שימון, כזה אין להסתפק כלל, דזה אפלו ביום טוב שרי, כמו שכתבנו לעיל בהלכות יום טוב בסימן תקו במשנה ברורה סעיף קטן לו, עין שם:

הלכות חל המועד סימן תקל"ח

באר הגולה 8

(ה) לעקר פשתן (יא) מפני שראוי לכסות בו את האכלים, ולעקר בשות, (יב) שראוי להטיל בו שבר לצורך המועד, (יג) ולעקר שמשמים, (יד) שהנבשמים שבו ראויים לאכל מיד: ג הפרות שנתבשלו קצת ונאכלין על-ידי הדחק, מותר ללקטן פרי לאכלן. * ואם לקטן והותר וחושש שמא יתליעו אם לא יקבשם להוציא לתה מהם, (טו) יכול לקבשם: יאכל * אסור ללקטם תחלה פרי (יז) לקבשם. (טז) ואם הוא דבר שאינו נמצא אחר המועד, (יח) * מותר לקנותו ולקבשו: ד יצד אדם דגים (יח) כל מה שיכול לצוד (יט) ומולח הכל במועד, שיהי אפשר שיאכל מהם במועד אם (י) יסחט אותם פירו פעמים רבות עד שתתרככו. (כ) ומותר (כ) לצודן בפרהסיא, שנפר לכל

באר היטב

נקח וכן כשנמלס חביו, והענינה כי היא שר אלו בייט כמיש סיס תיק, כיש פחח"ס: וא"ל מ"ש מקמח ופאור לטחן שלא לצורך כמיש סיא, ושאיני צידה דכל פעם י"ל שיקבא נג משפח יוחר, משאיכ בקבוח: ומה שמתר למלח מ"י הענינה הונו משום דאין עבוד באכליו, מ"א: (ח) לצודן. אלו נהגו שלא לצוד ושצין לחור

משנה ברורה

לצורך חל-המועד, אף-על-גב דב"ח-טוב אסור, בחל-המועד שרי, ובכלבד שצריך על-פל-פנים פס"פ קצת במועד, ועושה בהרחה ואם יוחרי יוחרי: ב (יא) מפני וכו' האכלים. כגון תאנים ותמרים (טז) המנישין אותן בתפח וצריכין לכסותן בלילה מפני השליל. וכל זה אם (ז) הוא עושה לצורך זה, ואפילו בזה לא שרי לה לעקר (יח) אלא בכדי מה שהוא צריך. והוא הדין (יט) אם הוא צריך לנרע הפשטן לצורך תפיפה, ששויין אותו ונבשמים חופפות בו להחליק בשון ולצחצח מראיהו, דשרי לעקר הפשטן בשביל זה, (כ) ואף-על-גב דבשביל זה לא הנה לו להלש רק ראש הנכביל¹⁴⁶, לא הטרחהו חקמים לשנות מקפי מה שהוא עושה בחל ושרי לעקר עם השמש, וגם בזה אינו מותר אלא בכדי צרכו, ובנ"ל: (יב) שראוי להטיל בו שכר. צריך לומר: 'להטיל (כ) בשכר', ששצרכין אותו בשכר למת בו חורפא. וגם בזה אם הוא עושה לצורך זה, וגם רק בכדי מה שהוא צריך למועד, וכן לענין שמשמים ודקמח: (יג) ולעקר שמשמים, אינו (כז) שמשמים שלנה, שהם מאכל גמור, אלא הוא מין נרע שעושים מפרעניו שמן (כח) או מטגנים אותו ברכש וראויים לאכילה, (מ) ואינו ראויים לכל זה אלא בשעה שהן יבשין, אבל הלחים צריך להקמישן ולקבשן ולא חזו עד לאחר המועד: (יד) שהנבשמים שבו וכו'. ומשמע דשרי לה (כה) לעקר בלי בריחה, ואחר-כך יבדו הראויים לאכילה ולשמן: ג (טו) יכול לקבשם. ורצה לומר, אף-על-גב דשוכב לא יהי ראויין לכל גמח החג, (כו) ואם-כן טבח רק לימי החל, אפילו הכי שרי דהוי דבר האבד: (טז) ואם הוא דבר שאינו נמצא וכו'. והוא הדין אם יתקור אחר-כך, וכמו בפרקמטיא לקמן סימן תקל"ט סעיף 146: (יז) מותר לקנותו ולקבשו. אף-על-גב דאינם ראויים למועד עצמו, והשעם, דמבטינן לה לפרקמטיא דשרי בקהאי גונא, ודללקמן בסימן תקל"ט סעיף ה. וענין בבאור הלכה בשם אחרונים (כו) דדין זה אינו מסקם לבלי עלמא: ד (יח) כל מה שיכול לצוד, ומשמע דאפילו הוא מוכח כנודא שהוא יותר מוכרי למועד גס-כן שרי¹⁴⁷, ולא דמי לקמח כסעיה א וכהאי גונא דאינו מותר אלא בפרי צרפו בתרונה, (כח) שאני תקא שאין כל דג שנה בטעמו, ועל כל צידה יש לומר שמא נמצא משפחים פוחר והוא פבוד יוס טוב: (יט) ומולח הכל במועד. ורצה לומר, דלא דמי לסעיה ג דלא שרי ללקטם פרי לקבשם, הם שאני, דמקבשים אינם ראויים לאכל בקושן איהו ימים, ואם-כן הוא רק הקנה לימי החל, מה שאין כן בנשים (כט) אפשר על-ידי הדחק לסחט ולאכל, ואם-כן אפשר דהנה מזה גס ביום-טוב¹⁴⁸: (ל) ולא לצורך חל בלחור טוח: (כ) ומותר לצודן בפרהסיא, שנפר וכו'. וכמו שמתר בחבלין

שער הציוד

(טז) ר"ן: (י) ביתיוסף והשעוטה שאני מפרשים: (יא) דרישה ומקראבנתם ואלהי רבה. וענין תמיד-משה: (יט) ריב"א ר"ן ומגיד משנה בפרוש דברי הש"ס דתני לחפפא: (כ) מגיד וכפרוש הדרישה והפגור-אבנתם: (כא) פן הוא ברמב"ם ר"ן: (כב) פרישה ופשוט: (כג) ריב"א ר"ן: (כד) טור וריב"א ר"ן. וענין בריב"א שכתב פרוש רב האי דתניא לגונא, הנה שהגרענינים שלהם ראויין להסקה, ופשוט הוא דגם בשביל הסקה מטר לחילש וכמו דמתר לקי עצים: (כה) כן משמע מלשון הש"ס דקאמר 'סנא לנזא דאית בהו' וכפרוש הריב"א ר"ן: (כו) רש"י: (כז) וכן מה שאוסר תחלה ללקטם אלא אחר המועד, וכתב הפגור-אבנתם דהוא אפילו לא ימצא לקנות אחר-כך, משום דליקט הוא מלאכה גמורה, פס"פ אינו מסקם לאסור אם לא הכירות הם של הפקד: (כח) כגון אבנתם. ובקרבן-תבאל חל בדרך אחר, משום דבזה איכא רנזא לכן הקלה מה שאין כן בטהינה, והוא דחק, דהא אפילו אם יתה לו רוח פמה שייטתן בבית אחת שיהיה גם לימות חל גס-כן אין נכון: (כט) גמרא: (ל) ואף-על-גב דהשתא שקבלם לפניו אפשר לו לבדו רק המשפחים ולמלחם, יש לומר כיון דמן התורה אין עבוד פאכליו, הקלו לו לטלחם בלם פניו דעל-פל-פנים לעת-עשה אין מבדיר לו איזה מהם לבחור כשיצדח לסחט ולאכל [מ"א]:

הראובן: 1 עינה.

הלבנות חל המועד סימן תקלג

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה שרן]

הגם בהנחיות שלנו אופה אדם תפוח (פ"ח).

13) ובטעם ההיתר ביאר בשערי צדק (סי' מט), שאם ממלא את התנור בפת, נספג החום בכל הלחמים ואינם נשרפים, אבל כאשר אופה רק פת אחת יש חשש שתשרף מחמת החום הרב.

[משנ"ב סי' יא]

וצריך לכתוב פלגה מפני הטל (14) וכו', נק ראש הגבועל (15).

14) וכן כתב לקמן (סי' תקל"ח) בשם הריטב"א לענין מי שהיו לו תאנים שטוחות בשדה ליבש וחושש שירטבו מהגשמים, שמוותר לו לעקור קש מן המחומר ולכסותו.

15) וביאר הפמ"ג (א"א סי' ה), שאם יתלוש את ראש הגבועל יש בזה רק משום מלאכת קוצר, אך אם יעקור עם השורש, מלבד מלאכת קוצר יש בזה גם משום מלאכת חורש, שהרי מרפה את האדמה בעקירתו.

[משנ"ב סי' טז]

והוא הדין אם יתקצר אחריו, וכן בפרקמט"א לקמן סימן תקל"ט ק"ע"ה (16).

16) וכתב שם (סי' כד), שההיתר לטרוח בדבר שאינו הפסד אלא מניעת רווח נאמר דוקא במקח וממכר, שכן חיי האדם ופרנסתו תלויים בזה ודעתו על זה תמיד ולכן נחשב פסידא, מה שאין כן במציאה שהוא רק רווח בעלמא, לא נאמר היתר זה.

[ביה"ל ד"ה אסור]

ועבוד וקרא לא מקרי פסידא (17).

17) ולענין אם מניעת רווח גדול נחשבת כדבר האבד, הביא בשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סוף סי' נב) מחלוקת אחרונים בזה, שדעת התפארת ישראל שמניעת רווח גדול דינה כמו הפסד, ומותר לעשות מלאכה במועד לצורך כך, מאידך, שהרי חמד (פאת השדה מערכת ד"א סי' ב) הוכיח מהריטב"א שגם מניעת רווח גדול אינה מתירה מלאכה במועד, ואין זה דומה להפסד. והסיק המנחת יצחק, שמכח דברי התפארת ישראל אין להחזיר עשיות מלאכה גמורה, אלא רק דבר שנאסר משום טירחה מרובה, ובצירוף עוד סברות להקל.

[ביה"ל שם]

והנה לומר, דלאו אילן של ישאל ויתקלקל לאמר המועד, כדאי הוא דבר המצדק (18).

18) ולענין השקיות עץ פרי בחול המועד שבשביעית כדי שיתן פירות, ויש לפירות צורך בכך ויש לרוב האם שייך דין דבר האבד בהפקר, וכן האם השקיה לצורך הפירות נחשבת דבר האבד כשהאילן מתקיים גם ללא השקיה, דעת הגרש"ז אדערברך (ששי"ב פס"ו ד"ע קח) שיתכן שמוותר לעשות כן, כי התורה באמרה יאכלו אביוני עמך נתנת לאדם

שיובת לפירות אלו, וכשם שהתירה התורה להשקות עצים בשביעית לצורך קיום הפרי ולא רק לצורך קיום האילן, כמו כן יתכן שגם בחול המועד הותר הדבר. אמנם לענין אילן שהוא הפקר, עדיין יש לדון אם מותר להשקותו בחול המועד.

[ביה"ל ד"ה מתוך]

צ"ן פכאיד הגרי"א קה"א נק לתרוץ קמא התראב"ד (19).

19) וכן כתב בשערי צדק לקמן (סי' תקל"ט) שמהמחבר סתם בכ"ה תקל"ג כתירוץ הראשון שהביא הרא"ש בשם הראב"ד.

[משנ"ב סי' יח]

שהוא יותר מקרי הערך למועד גס"ן שרי"ש.

20) ואף שלענין הכנסת מים לשדה לצורך צידת דגים, כתב השו"ע לקמן (סי' תקל"ו) שדוקא לצורך אכילה במועד מותר לעשות כן, וכאן הותר לצוד גם אם אינו רוצה לאוכלם, מאחר שאפשר לאכול מהם במועד, תירץ המג"א (שם סי' ח) שלמשה של מילוי שדה במים יש קול [אוה"ש מילתא], ויבואו לומר שמוותר לעשות מלאכה במועד.

המשנים שם (סי' ל), הביא את דברי הבית מאיר שחלק על תירוץו של המג"א, וכתב שלא אסר השו"ע למלא את השדה בכדי לצוד דגים אלא אם כן אינו רוצה כלל לאוכלם במועד, וזה לא הותר גם כאן, אבל אם רוצה לאכול במועד אפילו רק חלק מהם, מותר לצודם.

החזו"א (אורח סי' קל"ה ד"ף י"א, א) תמה על דברי המג"א (סי' ז), שהוא מקור דברי המשנ"ב כאן, שהתיר לצוד שלא לצורך המועד, וכתב שדוקא לצוד לצורך המועד בהחזרה מותר, אבל אם מוכח שאינו צד לצורך המועד אסור, ואף שכל דג שצד ראה לאוכלו במועד, מימי כיון שאינו מוכן לכך אסור, וביאר שם, שמה שכתב השו"ע שמוותר למלוח יבואו לאחור המועד, שאז מותר למלוח מדין דבר האבד, וכן אם עשה הוא להזדקק להם במועד ומפני דבר האבד אין לו צורך למלוחם, קא משמע לן שמוותר למלוחם, כיון שאם ירצה יוכל לטחוט מהם את המלח ולאוכלם במועד.

[משנ"ב סי' ט]

ואם צ"ן אפשיך דתהנה מנה גם ביום טוב (21).

21) ולענין אדם הדג דגים לתענוג בעלמא ואינו מתכוון לאוכלם, דעת הגרש"ז אדערברך והגר"ש וואנר (בספר חול המועד כהלכתו עמ' רמד) שאסור לגדום אף אם מתענג בצידתם, וכן דעת השו"ע באר משה (הובא בששי"ב פס"ו ד"ע קח). מאידך, דעת הגר"מ פיינשטיין (ששי"ב שם), וספר הזכרון מבקשי תורה חול המועד עמ' תס"ג) שמוותר לו לצודם במועד, שמיון שמתענג בצידתם זהו צורך המועד, ולדעתו עדיף שמי"מ יאכל מהם.

המשך מעמוד קודם

מותר לבן ארץ ישראל לבשל עבורו, מאידך, דעת הגר"מ קרליץ (חוט שני שם) שאסור לבן ארץ ישראל לבשל בחול המועד עבור כן חוץ לארץ לצורך יום טוב שני שלו.

[ביה"ל ד"ה עדיף]

ואם נימא דקלאקת חלי המועד הוא מדרבנן כדאי קמ"ר להקדים (22).

22) אכן לענין מקח וממכר, הביא השו"ע לקמן (סי' תקל"ט) על משנ"ב שם (סי' כז) מחלוקת אם מותר להערים ולמכור חפץ על תנאי שאם לא יפרע לו לטוף שמונה ימים תחול אז המכירה, תמצא שלא דתה מכירה בחול המועד כי אם הלואה, וביאר המשנ"ב את דעת האוסרים, שאם אתה מותר לעשות כן יתירו כל מקח וממכר בעולם.

תקלט סי' לט) בשם הרעק"א שמוותר לעשות מלאכה גמורה לצורך יום טוב אחרון, כגון בישול.

ולענין האם מותר לבן ארץ ישראל לבשל בחול המועד עבור בן חוץ לארץ לצורך יום טוב שני שלו, כתב הגרש"ז אדערברך (שו"ת מנחת שלמה ד"א סי' יט) שמוותר, ואף שמלאכת חול המועד לדעת חלק מהפוסקים היא מדאורייתא יום טוב שני הוא רק מנהג, מי"מ התייר לבשל בחול המועד עבור יום טוב שני, וכמו שפטר מהנחת תפילין וחיבו לומר קידוש, וגם אם יוכל הבן חוץ לארץ לבשל לעצמו, מותר לבשל עבורו כיון שבני ארץ ישראל מחויבים לראות ולהשתדל שבני חוץ לארץ ישמחו ביום טוב שני, ובמקום אחר כתב (הובא בששי"ב פס"ו ד"ע כח) שדוקא אם קשה לאורח בן חוץ לארץ לבשל לעצמו

ה באר הגולה

תלכות חל המועד סימן תקלג תקלד

שהוא לצורך המועד (מדיניות): ה' (כא) הכל מלאכות שהם לצורך המועד, כשעושים אותם (ט) (כב) אומניהם עושים בעצמם. פיעד, הצידיים (כג) * (ישל) (י) חיות ועופות) והטוחנין והבויערים למכור בשוק (כד) הרי אלו עושים בעצמם לצורך המועד: ה' הגה ומפר להלכה בהפסדה אפילו שלא לצורך המועד, דתני דבר האבד (תתי"ז סימן קנ"ג וכו'):

תקלד דיני כבוס בחל המועד, ובו ג' סעיפים:

א משנה מועד קטן
י"ב ב עתה
לצל סימן תלל
(ש"ס, המלכות)
ג' ושלמי ש

א (א) אין (ב) מקבצין במועד. (ב) *ואלו ש'מקבצין: הבא ממדינת הים, והיוצא מפיה השקיה, ומבית האסורין, (ג) יומנה שהתירו לו חכמים ברגל, ומי שגדר שלא לכבס ונשאל ברגל והתירו לו, (ד) ומטפחות (ה) הנדרים ומטפחות (ו) הספג, (ז) ובגדי

באר היטב

משנה מפני שמטעמים משקחה יום טוב, ש"ג כה"ג, מ"א: (ט) אומניהם. דוקא האומנים שעושים הרבה כבוד ונראה כעושה לצורך חל, לכן עושים בעצמם: (י) חיות. כונת רמ"א לאשמעין דגנים שרי כמיש ס"ד. והמ"א הניח כצ"ע דאפשר אף בדגים אסור בפרהסיא, ע"ש. ונ"ל דמי

משהנהר לאחר המועד. נעוד וכל לומר, דרישא טרי בפרות של הפקר ומדמי לה למציאה, כן משמע ברמב"ם אלא, ע"ש. וזהו מפרש קודמים הנ"ל משמע דאפילו לקוחה אצל ע"מ קודם לקוט ולקוטס אחר כך אסור, וכסב זה לדעת המג"א אברתם דמלאכה גמורה כגון לקוט אסור אפילו לא ימצא לאחר המועד פ"ל דף. דלישא פסידא, והנה לפי זה הוסיף הק"מ אברתם בתרוץ בתרא דטרוא"ר, ולפי זה קשה מה דהתיר המהר"ם לכבוש, וכבר הקשה זה הגאון רבי צביבא איג"ר בהדושי ונשאר בקושא. ואפשר לדחוק ולומר דסבר המחבר דמליחה קיל טפי מטעם דמזקק הו"ק אין עבוד באבולין, וכמו שקבס המג"א אברתם בסוף קטן ה' ולפיכך אי"ע"ש שנקט ברצ"ב פתרון שני מכל מקום לענין מליחה מקל טפי מדאב"ד: * של חיות ועופות וכו'. ע"ש מה שכתבנו במשנה בחדרה דקשה פוסקים חולקין וכו'. ובאר בקצרה, דזה לשון הפוסקים: הענין ע"כ עופות והדושיות והפרוסות מוכרין בעצמם לצורך המועד, אבל צדי דגים, שהדבר נפר שהוא לצורך המועד, הנה נראה להפטר אף בפרהסיא, מן אמרנו לעיל ט"ז פ"ק קמא: שרי למיול ולמיעד, משמע בפרהסיא, ויש לדמותו למבלה שגנב שהוא לצורך המועד ושריגן בפרהסיא, עד כאן לשונו. והנה אף

משנה ברורה

בסימן תקלט סעיף י' (לא) ומשמע לפי זה דלאו דוקא בצורה לעצמו, אלא אפילו בעיני שאמנתו ופרנסתו מזה, אסורן כחן בפרהסיא, וע"ז מה שכתב לקמיה שיש חולקין בזה. ובכ"מ והנחשבים, אם הם מצטרף את האדם מטר להרנן בחל המועד²⁶⁷, ה"אין לה צורך אדם גדול מזה²⁶⁸; וא"ע"ל"גב דמצי להכריחם, מ"ד ומ"ד ע"ז [רבי"ז ח"ב סימן תשכ"ו]: ה' (כא) כל מלאכות שהם לצורך המועד. הוציא לומר, אף שכתבתי היא לצורך המועד, מכל מקום כשעושים וכו', ומ"ד במין מלאכה שאינו מוכח להרואה שהיא לצורך המועד, כגון הני דמסים. וע"ז לקמן סימן תקלט סעיף י': (כב) אומניהם. דבאדם פ"טו שעושה לעצמו אינו עושה כשעור מרבה וכלי עלמא דנדי דלע"ה היום הוא, (לג) מה שאין כן באמן שעושה הרבה ביהוה, אמרי דבמלאכתו הוא עוסק כבשאר ימות השנה ולא ליום טוב הוא מקיימ²⁶⁹: (כג) של חיות ועופות. דרמ"א השמיט דגים, דסבר דבדגים שאינן מחקקים הרבה, אפילו בעיני דנדי פלי עלמא דליומא הוא צ"ה ולא אלאחר יום טוב, וכתבי א"ע"ל עליל בסעיף ד': (ג) מיהו, כמה פוסקים חולקין בזה ואסרו לע"ז שמלאכתו בכף לצוד דגים בפרהסיא. פ"ב פוסקים: אם נהגו צדין שלא לע"ז בחל המועד, (לד) רש"א לחור מנהגו, ואין זה כמי שהנהג מנהג של מצוה, ואדברה, ממשעין הן בשמחת הרגל, (לה) ומבאר בירושלמי, דצ"ע בזה וע"ז דגים מותרים (לו) לע"ז אפילו במצודות גדולות וכו' האי גונא כרי להרבות שמחה ברגל, דאם אי אמה מהיר להם אלא בהכח ומכמורות, אין צורך אלא קטע וממציין בשמחה. מי שיש לו ברכה גדולה וחופר בצדה שזיבבו הפנים ויצוד הדגים, מצ"ד בק"מ אברתם שיש לומר שאסור, דמכתא מלתא טפי שהוא לצורך חל. ונראה לי דיש להקל (לב) בזה על"ד עכ"מ אם הוציא לאכל הדגים במועד: (כד) הרי אלו עושים בעצמם. הנהג, (לז) בין הצידה והטוחנין והבצירה (לח) ובין המכירה, וע"ז שנתבאר לקמן סימן תקלט סעיף י"א. וע"ז בבאר הלכה, דלענין מכירת דגים מי שנהג להקל בפרהסיא אין לקחות ביהוה²⁷⁰, דיש לו על מי לסמוך:

א (א) אין מקבצין במועד. אפילו לצורך המועד. (ב) *ואלו ש'מקבצין: הבא ממדינת הים וכו'. ע"ז לעיל בסימן תקל"ג ד', וכל הדברים שמבאר שם בפנים ובמקנה ברורה לענין גליח שפ"ג עם בעניניו²⁷¹ לענין כפיס²⁷²: (ג) ומנהג שהתירו וכו'. דמנהג אסור בכבוס: (ד) ומטפחות הנדרים. הטעם, שדרסו להתלכלך חכה, ואם כן אפילו אם היה מכבס מערב יום טוב היו חוזרין ומתלכלכין, ולכן אפילו יש לו הרבה מטפחות מטר לכבסן, דצריך לכל יום מטפחת אחרת. א"כ (ה) לפי מה שנהגו כעת שמתליפין רק משבת לשבת, על"כ אפילו (ו) יש לו רק שנים אין לכבסן בחל המועד, ש"ד להם בכביסה שמע"כ יום טוב. כתב המ"א אדם, דהוא הדין פאצילק"עו של חטם דיני מטפחות הנדרים: (ה) הספריים. הנהג ספריים, שנותנין המטפחות עליהם בשמחת פסח. הנהג ספריים ממש, הנהג ספריים קדש, והטעם בכל זה הוא כמו במטפחות הנדרים הנ"ל: (ו) הספג. הנהג מה שמסתפגיין כדן כשיצאין מבית הסרחן, וכתב בית י"ס פ"שם פ"ב דעכ"ש נהגו בזה חקרא, וכן ראוי לעשות. וע"ז בארלה רבה: (ז) ובגדי

שער הציצין

(ל) אחרונים בבאר דברי הפרדכי, וכן מבאר לתרא דרבנו המקצין, וכן כתב בספסי חוספת לתרא, ע"ז שם בשלתי פוקא, וכן משמעה השור: (ל) פוסקים: (ל) כמו שכתב הפ"מ אברתם במשמעות דברי הרמב"ם, וכן הוא הרמ"א ש"ס לזינו בדרות דרבי יוסי, וכן ג"כ בתלכות פסוקות וגם בתלכות גדולות וע"ז שם שהבאר הוא בין שני דעאי אגלה. וצריך עיון וכן נ"ס בשבילי לק"ט וכן כתב הנפתרי"ו"פ שם במתנין וכן נוטה דעת הנ"מ: (ל) ולמנוכרים לעיל מ"ד דוקא לע"ז בעצמם: (ל) ומבוא ברי"ה ובהלכות ר"ץ ג"א: (ל) וזינו בעצמם: (ל) פי באמת מסימן תלל סעיף ח ט"טע דשרי אם אוכלן במועד אף דאישא מילתא. א"כ יש לדחות קצת פשוט שכתב המתעצית השקל דבענינו ברובה מוכתא מילתא טפי שהוא לצורך חל, ולכן כתבתי על"ד עכ"מ. ומלכושי ש"ד משמע שאינו מפרש במחצית השקל, וכל"כ גנים על"ד עכ"מ אין להקטין: (ל) במבאר בכריתא: (ל) פ"ן מוכח מר"ש במשנה וכן מוכח פ"ד ר"ד: (ל) מנ"א אברתם: (ל) פרי"מגדים: (ל) ע"ז בבית י"ס פ"ה:

תרגום: 1 מספחה אף.

